

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

15 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Cobzac Elena,
Judecători – Țurcan Anatolie și Plămădeală Ghenadie,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Guzun Aurel în numele inculpatului Climincenco Serghei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui

Climincenco Serghei xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 05.01.2022 – 28.03.2022;

Instanța de apel: 19.04.2022 – 05.10.2022;

Instanța de recurs: 13.12.2022 – 15.02.2023.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23 martie 2022, pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, Climincenco Serghei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani, cu executare în penitenciar de tip închis.

A fost dispusă încasarea de la Climincenco Serghei în beneficiul Liudmillei Cazacu a prejudiciului material cauzat în sumă de 40 000 Euro, în lei moldovenești conform cursului BNM la momentul executării obligației, a prejudiciului moral cauzat în sumă de 100 000 lei și a cheltuielilor de judecată legate de asistența juridică prestată de avocatul Bevziuc Rodica în sumă de 10 000 lei.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că în perioada august - decembrie 2021, urmărind scopul dobândirii ilicite și gratuite a bunurilor altei persoane în vederea îmbunătățirii situației materiale personale, dând-u-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod conștient survenirea acestora, fiind agent imobiliar la SRL „Sopivnic & Co”, sub pretextul procurării apartamentului situat pe adresa xxxx, inculpatul Climincenco Serghei a obținut de la partea vătămată Cazacu Liudmila, în trei tranșe, sumele de 5 000 euro, 15 000 euro și 20 000 euro, în total suma de 40 000 euro, care conform

ratei de schimb a BNM constituia suma de 837 200 lei, banii fiind transmiși în xxxx, astfel cauzându-i părții vătămăte daune în proporții deosebit de mari.

3. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, avocatul Guzun Aurel în numele inculpatului, a declarat apel, prin care a solicitat casarea parțială a acesteia, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă mai blândă.

În motivarea apelului a invocat dezacordul cu modalitatea de individualizare a pedepsei penale înfăptuită de către prima instanță, pe care o consideră prea aspră, ținând cont de faptul că inculpatul a recunoscut vina, s-a căit sincer de cele comise, a înaintat cerere de examinare a cauzei penale în baza art.364¹ Cod de procedură penală, anterior nu a fost condamnat, la întreținere are un copil minor, se caracterizează pozitiv, astfel că la stabilirea pedepsei, prima instanță nu a acordat deplină eficiență principiilor de aplicare a pedepsei, prevăzute de art.61 Cod penal, în coroborare cu prevederile art.art.76, 78 Cod penal, din care motiv consideră că inculpatului urmează să-i fie aplicată o pedeapsă mai blândă.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022, apelul declarat a fost respins ca nefondat, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

4.1. În motivarea soluției emise, instanța de apel a menționat că, prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate în faza de urmărire penală, acceptate de inculpat, o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenții, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Climincenco Serghei în baza art.190 alin.(5) Cod penal, escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii și calității substanțiale a obiectului, dacă încheierea actului juridic este determinată de comportamentul dolosiv și viclean, care a produs daune în proporții deosebit de mari.

Instanța de apel a considerat nefondate motivele invocate de către partea apărării cu referire la dezacordul cu individualizarea pedepsei penale, reținând că prima instanță la stabilirea pedepsei a ținut cont de prevederile art.art.7, 61, 75 Cod penal, de caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii săvârșite, de persoana inculpatului, care a acceptat probele administrate în cadrul urmăririi penale, de circumstanțele cauzei care atenuază sau agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, nu permite aplicarea pedepsei mai blânde, după cum solicit apărarea, astfel, instanța de fond corect i-a stabilit acestuia pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Instanța de apel a menționat că, temei legal pentru aplicarea pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege - nu se constată, or toate circumstanțele cauzei au fost luate în considerație de către prima instanță la stabilirea pedepsei, ținând cont de prevederile art.364¹ Cod de procedură penală, inculpatul beneficiind de reducerea cu o treime a limitei de pedeapsă cu închisoare prevăzute de sancțiunea normei penale în baza căreia a fost condamnat.

Instanța de apel a apreciat că, modalitatea de executare aleasă de prima

instanță este în acord cu principiul proporționalității, având în vedere fapta comisă, urmările produse, personalitatea inculpatului și situația familiară a acestuia.

5. Avocatul Guzun Aurel în numele inculpatului, în temeiul art.427 alin.(1) pct. 4) Cod de procedură penală, contestă hotărârile instanțelor de fond cu recurs ordinar, solicitând casarea acestora, cu remiterea cauzei la rejudecare într-un alt complet de judecată, invocând argumente similare cu cele indicate în apel (pct. 3. din prezenta decizie), invocând suplimentar că examinarea cauzei penale în instanța de apel a avut loc în lipsa inculpatului, prin ce acestuia i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil.

6. Procurorul a depus referință la recursul declarat de partea apărării, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat, deoarece instanța de apel și-a motivat just soluția adoptată, nefiind comise careva erori de drept în raport cu motivele invocate de partea apărării, iar decizia contestată conține motive clare pe care se întemeiază soluția.

6.1. Avocatul Bevziuc Rodica în interesele părții vătămate, Cazacu Liudmila, a depus referință pe marginea recursului ordinar declarat, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia și menținerea deciziei instanței de apel.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în textul normei vizate.

Conform dispoziției art.432 alin.(2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Colegiul penal menționează că potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică, dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit textului recursului părții apărării, Colegiul penal atestă că recurentul indică în calitate de temei pentru casarea deciziei instanței de apel, prevederile art.427 alin.(1) pct. 4) Cod de procedură penală, care stabilesc, că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când judecata a avut loc fără participarea inculpatului, când participarea lui era obligatorie potrivit legii, totodată invocă dezacordul cu modalitatea de individualizare a pedepsei penale, în viziunea sa, instanțele greșit au individualizat pedeapsa aplicată, stabilindu-i inculpatului o pedeapsă prea aspră, argument ce se subscrie temeiului de casare prevăzut la art.427 alin.(1) pct. 10) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal reține că temeiurile invocate de recurent și motivele specificate în susținerea

acestui, nu sau confirmat în urma cercetării materialelor cauzei, din următoarele considerente.

Referitor la temeiul pentru recurs prevăzut de art.427 alin.(1) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal constată că acesta nu și-a găsit confirmarea, or, la caz, nefiind stabilită presupusa eroare de drept invocată de recurent.

În acest context, Colegiu penal notează dispoziția art.319 alin.(1) Cod de procedură penală care stipulează că judecarea cauzei poate avea loc numai dacă părțile sânt legal citate și procedura de citare este îndeplinită. Ne înfățișarea părții în instanța de judecată nu împiedică examinarea cauzei dacă în instanță s-a prezentat avocatul ales sau avocatul care acordă asistența juridică garantată de stat, care a luat legătura cu partea reprezentată.

În conformitate cu art.321 alin.(1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

Conform art.236 alin.(1) Cod de procedură penală, chemarea unei persoane în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată se face prin citație scrisă.

Potrivit art.238 alin.(5) Cod de procedură penală, deținuții se citează la locul de deținere prin administrația instituției de detenție.

Potrivit art.412 alin.(4), (5) Cod de procedură penală, judecarea apelului are loc în prezența inculpatului, când acesta se află în stare de arest, cu excepția prevăzută în art.321 alin.(2) pct. 2). Neprezentarea părților legal citate în instanța de apel nu împiedică examinarea cauzei.

Colegiul penal reține că, la momentul expedierii cauzei penale în instanța de apel, inculpatul se deținea în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, unde a și fost citat, prin intermediul administrației acestei instituții de detenție, pentru a participa la judecarea cauzei sale în instanța de apel.

Astfel, potrivit dispoziției Colegiului penal al Curții de Apel din 08 iunie 2022, adresată Directorului Penitenciarului nr.13 Chișinău, a fost solicitată escortarea inculpatului Climincenco Serghei pentru participarea în ședința de judecată în vederea examinării cererii de apel la data de 05 octombrie 2022, ora 11.00 (f.d.55, vol. II), fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d.56, vol. II).

În cadrul ședinței de judecată din 05 octombrie 2022, inculpatul nu s-a prezentat, iar în instanță a parvenit informația potrivit căreia inculpatul Climincenco Serghei a refuzat să fie escortat la ședința de judecată în vederea examinării cererii de apel, refuzul fiind confirmat de administrația penitenciarului. (f.d.58, vol. II)

În continuare, Colegiul penal mai menționează că în cadrul ședinței de judecată din 05 octombrie 2022, instanța de apel soluționând chestiunea judecării cauzei în lipsa inculpatului, avocatul Guzun Aurel a considerat posibil continuării examinării cauzei în lipsa inculpatului. (f.d.60, vol. II)

Raportând cele menționate la cazul supus examinării, Colegiul penal remarcă faptul că, inculpatul neîntemeiat a refuzat escortarea la ședința de judecată în vederea examinării cererii de apel.

În acest sens, Colegiul penal consideră justificată soluția de examinarea a cauzei în lipsa inculpatului, având în vedere prevederile art.321 alin.(2) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit căror, judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea

loc în cazul când inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau de administrația locului de detenție a acestuia.

Potrivit art.321 alin.(3) Cod de procedură penală, în cazul judecării cauzei în lipsa inculpatului, participarea apărătorului și, după caz, a reprezentantului lui legal este obligatorie.

La examinarea cauzei penale în lipsa inculpatului, realizarea principiului contradictorialității se manifestă în activitatea apărătorului, care urmează să folosească toate pârghiile posibile și să prezinte toate probele și argumentele existente, care ar asigura o apărare eficientă, având un rol activ în cadrul procesului.

Colegiul penal reține, că decizia instanței de apel privind examinarea cauzei în lipsa inculpatului, nu afectează dreptul acestuia la apărare, în contextul în care pe parcursul examinării cauzei, inculpatul a fost reprezentat de avocatul ales în baza de contract, Guzun Aurel, care a susținut pe deplin apelul declarat în numele acestuia.

La acest capitol, Colegiul penal reține hotărârea Năstase v. Republica Moldova din 17 ianuarie 2019 (cererea nr.74444/11), în care Curtea a relevat că în cazul când prin atitudinea sa, anume reclamantul a determinat examinarea cauzei în absența sa de către instanțele judecătorești naționale, concluzionând că, prin acțiunile sale, reclamantul a renunțat la dreptul său de a se apăra personal. Totodată, având în vedere că prezenta cauză nu se referă la un acuzat necitat sau nereprezentat de către un avocat și ținând cont de marja de apreciere a autorităților naționale, Curtea a considerat că, de fapt, condamnarea reclamantului în absența și refuzul instanțelor de a reexamina cauza în prezența sa nu a constituit o sancțiune disproporționată.

Totodată urmează de menționat și practica CEDO, cauza Kattan v. România (21.01.2014), prin care s-a statuat că nu va fi încălcat art.6 din CEDO, în cazul când inculpatul contribuie la crearea unei situații, în care în mod rezonabil a putut prevedea consecințele comportamentului său - examinarea cauzei în lipsa sa. În cazul când inculpatul a cunoscut despre desfășurarea judecății și nu s-a prezentat în fața instanțelor, este vorba despre o condiție procesuală culpabilă a inculpatului.

De asemenea, instanța de recurs accentuează, că soluția respectivă a instanței de apel, vine în concordanță și cu jurisprudența CtEDO, care în § 35 din hotărârea în cauza Avramenco vs. Moldova a statuat, că nu poate fi admisă cerința reclamantului cu privire la constatarea încălcării art. 6§1 CEDO, în contextul în care acesta nu a prezentat motive întemeiate în privința lipsei sale de la judecarea cauzei.

În aceste circumstanțe, Colegiul penal conchide că criticile formulate de către apărător, referitor la examinarea cauzei în lipsa inculpatului nu pot fi acceptate și urmează a fi respinse ca neîntemeiate.

Cu referire la alegațiile recurentului privind dezacordul cu modalitatea de individualizare a pedepsei penale, susținând că instanțele greșit au individualizat pedeapsa aplicată, stabilindu-i inculpatului o pedeapsă prea aspră, Colegiul penal menționează că acestea nu pot fi reținute, deoarece potrivit art.75 Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a Codului penal în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a acestuia.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont

de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele atenuante și agravante, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Astfel, Colegiul penal reține, că persoanei declarate vinovate, trebuie să i se aplice o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii articolului în baza căruia persoana se declară vinovată.

Totodată, categoriile pedepselor aplicate persoanelor fizice sunt expuse în Codul penal într-o anumită consecutivitate: de la cea mai blândă - amendă, până la cea mai aspră - detențiune pe viață.

În conformitate cu criteriile generale de individualizare a pedepsei, o pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative, prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei.

Respectiv, doar instanța de judecată este în măsură să înfăptuiască acțiunea de individualizare a pedepsei pentru infractorul care a săvârșit o infracțiune, având deplina libertate de acțiune în vederea realizării operațiunii respective, ținând seama de regulile și principiile prevăzute de Codul penal, la stabilirea felului, duratei ori a cuantumului pedepsei.

Analizând temeinicia solicitării apărării privind necesitatea aplicării în privința inculpatului Climincenco Serghei a unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege, Colegiul penal menționează, că aceasta nu poate fi reținută, deoarece sub aspectul individualizării pedepsei penale, soluția instanței de apel cu privire la menținerea sentinței primei instanțe, este întemeiată și legală.

Potrivit practicii judiciare, instanțele de judecată trebuie să studieze multilateral, în deplină măsură și obiectiv, toate circumstanțele și datele care caracterizează atât negativ, cât și pozitiv persoana inculpatului și care au o importanță esențială pentru stabilirea categoriei și mărimii pedepsei.

Astfel, instanțele de fond corect au reținut că pedeapsa închisorii stabilită inculpatului este condiționată de personalitatea acestuia, precum și gravitatea faptei imputate, care face parte din categoria celor deosebit de grave.

În continuare, Colegiul penal mai menționează că nu pot fi reținute nici argumentele apărării prin care se invocă faptul, că circumstanțele examinării cauzei în procedura simplificată prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, căința sinceră, ar condiționa aplicarea în privința acestuia a unei pedepse mai blânde, deoarece atât prima instanță cât și instanța de apel au ținut cont de principiul individualizării pedepsei (art.7 Cod penal) în coroborare cu criteriile generale de individualizare a pedepsei inserate la art.75 alin.(1) Cod penal, inculpatul beneficiind și de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de sancțiunea normei de drept încălcate, în conformitate cu art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, și întemeiat au concluzionat că atingerea scopului pedepsei se va asigura doar prin izolarea inculpatului de societate.

Astfel, Colegiul penal consideră că instanțele de fond, individualizând pedeapsa inculpatului, au ținut cont de prevederile legale relevante și au motivat aplicarea față de inculpat a pedepsei sub formă de închisoare în baza tuturor circumstanțelor constatate în speță, determinante pentru stabilirea pedepsei.

Reieșind din cele expuse supra Colegiul penal conchide că, temeiuri de a pune la îndoială veridicitatea argumentelor instanței de apel expuse în decizia sa lipsesc, iar motivarea din decizia acesteia, în virtutea corectitudinii ei și pentru a evita repetări inutile, instanța de recurs ordinar o acceptă și o însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO, care în pct.37 a hotărârii sale în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, statuează că art.6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

Ținând cont de cele expuse supra, Colegiul penal conchide că erorile invocate în recurs nu și-au găsit confirmarea, iar hotărârea atacată este legală și întemeiată, astfel că recursul urmează a fi declarat inadmisibil ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În temeiul art.432 alin.(2) pct.4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Guzun Aurel în numele inculpatului Climincenco Serghei, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui *Climincenco Serghei xxxx*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 03 martie 2023.

Președinte

Cobzac Elena

Judecători

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie